

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

ЗАСОБИ МОВНОЇ МАНІПУЛЯЦІЇ В СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ: ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИХ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ

Виконав здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти групи 6ФП
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійної програми
«Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»
Швед Д.В.

Керівник: к. філол. н., доцент Лебедєва А.В.

Хмельницький – 2025 р.

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов
Освітній рівень другий (магістерський)
Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Освітньо-професійна програма: Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

к. філол. н., доцент

_____ *Аеліта ЛЕБЕДЄВА*

«27» січня 2025 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Швед Діані Віталіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Засоби мовної маніпуляції в сучасних англомовних політичних текстах: лінгвопрагматичний та перекладацький аспекти,

керівник роботи Лебедева Аеліта Володимирівна, к. філол. н., доцент _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказами закладу вищої освіти від 14.01.2025 № 21-с та 16.09.2025 № 426-с.

2. Строк подання здобувачем роботи 19.12.2025

3. Вихідні дані до роботи: Об'єктом дослідження виступають засоби мовної маніпуляції в англійській мові. Предметом дослідження є лінгвопрагматичні особливості засобів мовної маніпуляції в сучасних англомовних політичних текстах та способи відтворення їх українською мовою.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Теоретичні засади дослідження мовної маніпуляції в політичному дискурсі.
2. Лінгвопрагматичний аналіз засобів мовної маніпуляції в англомовному політичному дискурсі.
3. Перекладацький аспект відтворення мовної маніпуляції в українському перекладі англомовних політичних текстів.

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу (з точним зазначенням джерел оригінального та перекладних текстів)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видано	завдання прийнято
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Аеліта ЛЕБЕДЄВА, к. філол. н., доцент</i>	27.01.2025	19.11.2025
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Аеліта ЛЕБЕДЄВА, к. філол. н., доцент</i>	27.01.2025	26.11.2025

7. Дата видачі завдання 27.01.2025**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Збір та опрацювання матеріалів для формування теми та завдань дослідження	27.01.25 – 09.02.25	<i>виконано</i>
2.	Складання і затвердження плану роботи. Визначення методологічної бази та методів дослідження	10.02.24 – 23.02.25	<i>виконано</i>
3.	Робота над I розділом кваліфікаційної роботи, систематизація теоретичних джерел	16.09.25 – 15.10.25	<i>виконано</i>
4.	Робота над II розділом кваліфікаційної роботи. Збір фактичного (ілюстр.) матеріалу	16.10.25 – 31.05.25	<i>виконано</i>
5.	Робота над III розділом кваліфікаційної роботи	01.11.25 – 15.11.25	<i>виконано</i>
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	16.11.25 – 19.11.25	<i>виконано</i>
7.	Оформлення роботи	20.11.25 – 26.11.25	<i>виконано</i>
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	27.11.25 – 03.12.25	<i>виконано</i>
9.	Надання роботи на рецензування	04.12.25 – 08.12.25	<i>виконано</i>
10.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	09.12.25	<i>виконано</i>
11.	Захист роботи в ЕК	23.12.25	

Здобувач

_____ Діана ШВЕД
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи

_____ Аеліта ЛЕБЕДЄВА
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВНОЇ МАНІПУЛЯЦІЇ В ПОЛІТИЧНОМУ ТЕКСТІ	9
1.1. Поняття мовної маніпуляції: сутність, ознаки, класифікації.....	9
1.2. Наукові підходи до вивчення мовної маніпуляції	15
1.3. Політичний текст як об'єкт лінгвістичного аналізу.....	18
Висновки з розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗАСОБІВ МОВНОЇ МАНІПУЛЯЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ТЕКСТІ	22
2.1. Політичний дискурс як сфера реалізації маніпулятивних стратегій ...	22
2.2. Основні засоби мовної маніпуляції в сучасних англomовних політичних текстах	31
2.3. Прагматичний ефект мовної маніпуляції: вплив на адресата.....	45
Висновки з розділу 2	49
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ ВІДТВОРЕННЯ МОВНОЇ МАНІПУЛЯЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ	51
3.1. Проблематика перекладу політичних текстів.....	51
3.2. Відтворення засобів мовної маніпуляції при перекладі.....	56
3.3. Вплив перекладача на збереження маніпулятивного потенціалу тексту	63
Висновки з розділу 3	68
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
RESUME.....	86

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку світового суспільства характеризується підвищенням ролі комунікації у формуванні суспільної свідомості, політичних орієнтирів та ціннісних установок. Політичний текст, який є важливою складовою публічної комунікації, активно використовує мовні засоби впливу з метою маніпулювання думкою реципієнта. Мовна маніпуляція стала невід’ємним елементом політичного життя, особливо в англomовному медіапросторі, який формує глобальні наративи, що безпосередньо впливають на політичні процеси у світі.

Попри значну кількість праць, присвячених вивченню політичного тексту (А. Акаймова, Н. Акінчиць, В. Аккурт, О. Алексієвець, Ф. Бацевич, Л. Нагорна, Н. Кондратенко, О. Селіванова, Г. Кучик, О. Ковальова, А. Прокопенко, Є. Панченко, О. Гембарук, Ю. Мужеляк, Г. Вусик, О. Антонюк, А. Шугаєв, Н. Шевчук, І. Броварська, З. Карпенко, А. Буртан), проблема лінгвопрагматичних механізмів мовної маніпуляції та їхнього адекватного відтворення у перекладі залишається недостатньо дослідженою. У сучасній політичній комунікації мова виконує не лише інформаційну, а й переконувальну функцію, формуючи суспільні настанови та впливаючи на масову свідомість. Тому аналіз перекладацьких стратегій збереження маніпулятивного потенціалу політичних текстів має особливу наукову й практичну значущість.

Мета дослідження полягає у виявленні та систематизації основних засобів мовної маніпуляції в сучасних англomовних політичних текстах, а також у визначенні особливостей їх відтворення українською мовою з урахуванням лінгвопрагматичних чинників.

Завдання дослідження:

1. Визначити теоретичні засади вивчення явища мовної маніпуляції та її специфіку в політичному тексті.

2. Класифікувати основні лінгвопрагматичні засоби мовної маніпуляції в англомовних політичних текстах.
3. Проаналізувати прагматичний ефект маніпулятивних стратегій у процесі політичної комунікації.
4. З'ясувати основні труднощі перекладу політичних текстів, що містять маніпулятивні елементи.
5. Визначити принципи і стратегії перекладацького відтворення засобів мовної маніпуляції в українському перекладі.
6. Оцінити вплив перекладача на збереження маніпулятивного потенціалу тексту.

Об'єкт дослідження – англомовний політичний текст як форма інституційного спілкування, спрямована на вплив на громадську свідомість.

Предмет дослідження – лінгвопрагматичні засоби мовної маніпуляції в англомовних політичних текстах та способи їх відтворення у перекладі українською мовою.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: описовий метод – для визначення сутності та ознак мовної маніпуляції; контекстуально-інтерпретаційний аналіз – для виявлення прагматичного ефекту маніпулятивних стратегій; прагматичний аналіз – для дослідження впливу мовних засобів на адресата; метод порівняльного аналізу – для зіставлення оригінальних англомовних текстів і їх українських перекладів; метод контрастивного перекладознавчого аналізу – для встановлення відповідності між засобами маніпуляції в оригіналі та у перекладі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в уточненні та розширенні підходів до аналізу маніпулятивних мовних стратегій у сучасному англомовному політичному дискурсі з акцентом на їхнє когнітивне та прагматичне функціонування. У роботі вперше простежено специфіку відтворення окремих типів маніпулятивних тактик в українських перекладах із урахуванням жанрових особливостей політичних текстів. Розроблено уточнену

класифікацію перекладацьких трансформацій, застосовних до маніпулятивних елементів, та виявлено закономірності їхнього впливу на інтерпретацію політичного змісту цільовою аудиторією.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає в удосконаленні наукових уявлень про механізми функціонування мовної маніпуляції у політичному тексті та в перекладі, а також у розвитку підходів до аналізу лінгвопрагматичних явищ у міжмовній комунікації.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання матеріалів дослідження у навчальних курсах з лінгвістики тексту, перекладознавства, прагматики та стилістики, а також у практиці перекладу політичних і публіцистичних матеріалів. Результати можуть бути застосовані під час підготовки майбутніх перекладачів, фахівців з міжкультурної комунікації та медіааналітиків.

Апробація результатів роботи.

Результати проведеного дослідження було висвітлено на XVI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі» (м. Херсон, м. Хмельницький, 17–18 квітня 2025 року) і на I Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми дискурсології, перекладознавства та методики викладання» до 125-річчя Національного університету «Запорізька політехніка» (21 листопада 2025 року, м. Запоріжжя). Опубліковано тези та статтю у фаховому виданні України категорії Б:

1. Швед Д.В., Лебедева А.В. Евфемізми як засіб інформаційного впливу в сучасному англomовному політичному дискурсі // Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі: збірник наукових праць за матеріалами XVI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції / за наук. ред. Лебедевої А.В., Якушенко І.О., Стеценко Н.М., Богдан Ю.Б., Петренко Є.М. : Херсон, Хмельницький: Херсонський національний технічний університет, 2025. С. 86–88. – Мови: укр., англ., нім.

2. Lebedieva A., Shved D. Contemporary English-language Political Discourse as a Sphere for the Realisation of Manipulative Strategies // Актуальні проблеми дискурсології, перекладознавства та методики викладання: тези доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (21 листопада 2025 р., м. Запоріжжя). – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2025. – С. 61–63.

3. Lebedieva A.V., Shved D.V. Euphemisms as a means of Informational Influence (a Case Study of Contemporary English-language Political Texts. Вісник науки та освіти (Серія «Філологія»): журнал. 2025. № 11(41) 2025. С. 168–177.